

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania Z. Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 grudnia 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 sierpnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z odwołania Z.Z. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł. o emeryturę – oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. z dnia 21 października 2014 r., sygn. akt VIII U (...), oddalającego odwołanie Z. Z. od decyzji organu rentowego z dnia 18 lutego 2014 r., odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury z tytułu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczony zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano na przyczyny przyjęcia skargi określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W ocenie autora skargi zagadnienie prawne daje się sprowadzić do następujących pytań: „1. Czy jako okresy uzasadniające prawo do wcześniejszego

świadczenia emerytalnego, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, należy rozumieć jedynie takie okresy, w których pracownik wykonywał pracę składającą się wyłącznie z czynności właściwych dla pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze? 2. Czy w przypadku krótkotrwałego, incydentalnego i pobocznego wykonywania czynności innych niż te właściwe dla pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze zatrudnienie to traci charakter pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, uprawniającą do wcześniejszej emerytury? 3. Czy w przypadku okresowego i krótkotrwałego wykonywania czynności innych niż te właściwe dla pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze - jednak pozostających w integralnym, immanentnym związku z pracą w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze - zatrudnienie to traci charakter pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, uprawniającą do wcześniejszej emerytury? Pod pojęciem czynności pozostających w integralnym, immanentnym związku z pracą w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze Skarżący rozumie czynności wykonywane przykładowo w ramach procesu budowlanego lub produkcyjnego, mogące przebiegać w sposób etapowy oraz zmianowy w ramach brygady, wykonywane niejako obok czynności właściwych dla pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, jednak bez których proces ten nie mógłby ulec prawidłowemu zakończeniu. 4. Czy w przypadku okresowego i krótkotrwałego wykonywania czynności innych niż te właściwe dla pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze - spowodowanego przestojem w wykonywaniu prac w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, który to przestój wymusiły warunki atmosferyczne - zatrudnienie to traci charakter pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, uprawniającą do wcześniejszej emerytury?”.

Wskazano, że „prawidłowa wykładnia art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 2 ust. 1 Rozporządzenia, ma istotne znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, bowiem również posiada doniosłe znaczenie praktyczne oraz precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw. Przedstawione zagadnienie posiada zatem charakter generalny i abstrakcyjny, a ponadto jest istotne dla rozpoznania lub rozstrzygnięcia sprawy. Ponadto wskazany przepis budzi poważne wątpliwości oraz wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, a w konsekwencji zachodzi potrzeba jego wykładni, co w dodatkowym stopniu uzasadnia przyjęcie niniejszej skargi do rozpoznania. Orzecznictwo sądów dotychczas nie wskazało bowiem wprost i w sposób jednoznaczny, jak wskazane przepisy należy interpretować w odniesieniu do stanów faktycznych, w których ubezpieczony w ramach świadczonej pracy oprócz czynności wchodzących w zakres pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze okresowo, krótkotrwale wykonywał również inne czynności niemające takiego kwalifikowanego charakteru”. Skarżący powołał się w uzasadnieniu wniosku na szereg (kilkadziesiąt) orzeczeń Sądu Najwyższego dotyczących zagadnienia charakteru prawnego pracy wykonywanej w szczególnych warunkach jako przesłanki nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu wykonywania tej pracy cytując zarówno tezy wskazanych orzeczeń jak i obszernie fragmenty ich uzasadnień. Wskazano, że „na gruncie przytoczonych przepisów prawa formułowane są rozbieżne oceny prawne. Ponadto przytoczone powyżej orzeczenia świadczą o rozbieżności orzecznictwa sądowego w odniesieniu do istotnego zagadnienia prawnego, którego rozstrzygnięcie pozwoli na wyeliminowanie rozbieżności i wątpliwości w orzecznictwie sądowym oraz prawidłowe ustalenie prawa ubezpieczonego do emerytury”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne

zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca

2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie SN z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Odnosząc przedstawione założenia interpretacyjne do niniejszej sprawy należy stwierdzić, że autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawia istotnych zagadnień prawnych sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przede wszystkim przedstawione w uzasadnieniu wniosku kwestie ogranicza tylko do ogólnikowych pytań. Brakuje odpowiedniej jurydycznej argumentacji, którą wykazanoby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Zasadnicza wadliwość uzasadnienia wniosku w omawianym zakresie – co do próby wykazania przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. – polega na tym, że postawione pytania nie są powiązane z żadnym konkretnie wskazanym przepisem prawa dotyczącym sygnalizowanych kwestii. Wprawdzie autor skargi w uzasadnieniu wniosku powołuje się na wskazane przepisy prawa ubezpieczeń społecznych – nie wskazuje jednak, z jakim konkretnie określonym przepisem (przepisami) prawa wiąże każde z czterech postawionych w uzasadnieniu wniosku pytań. Niezależnie od powyższej wadliwości uzasadnienia

wniosku podkreślić trzeba, że sygnalizowane we wniosku kwestie zostały już wyjaśnione w judykaturze w tym między innymi w powołanych obszernie przez skarżącego orzeczeniach Sądu Najwyższego. Ponadto uzasadnienie wniosku w swojej konstrukcji nie uwzględnia (pomija) stanowisko zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) tak w zakresie ustaleń stanowiących podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku (por. art. 398¹³ § 2 k.p.c.) jak i analiz interpretacyjnych przepisów art. 184 oraz art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) – przedstawionych szeroko w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07 – OSNP 2009/3-4/43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08 - LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie

ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12 – LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12 - LEX nr 1228618).

Autor skargi nie przedstawia – w uzasadnieniu wniosku – odpowiedniej juretrycznej argumentacji, którą wykazałby, że istnieje przyczyna przyjęcia skargi do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.; nie przedstawia także rozbieżności w orzecznictwie sądowym dotyczących sygnalizowanych kwestii. Autor skargi uzasadnienie twierdzenia o sugerowanej rozbieżności w orzecznictwie sądowym dotyczącej przedstawionych problemów ogranicza do zacytowania tez i fragmentów uzasadnień kilkudziesięciu orzeczeń Sądu Najwyższego. Brakuje odpowiedniego wyводу wykazującego rozbieżności w wykładni wskazanych przepisów prawa (rozbieżne oceny interpretacyjne) z uwzględnieniem odmienności stanów faktycznych spraw na tle, których zapadały cytowane we wniosku orzeczenia.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.